

HC 7, 18-10-2017, Jeugdrecht (strafrecht)

Vandaag gaan we eerst afmaken wat we de vorige keer niet af hebben kunnen maken van het jeugdstrafprocesrecht. We gaan het verder hebben over

1. Vervolg jeugd- en adolescentenstrafprocesrecht
2. Het IVRK
3. Invloed IVRK op de rechtspraak
4. Executie van de vrijheidsbenemende sancties in een JJI
5. Zwaardere sancties onderling vergeleken., met name het Billenknijpersarrest. Daar ging het om de relatie tussen een Jeugd detentie (deels voorwaardelijk) met bijzondere voorwaarde van zéér lange duur in verhouding tot de GBM. Het arrest is belangrijk omdat het de verhouding aangeeft tussen de jeugd detentie met bijzondere voorwaarde en de GBM aan de andere kant.
6. Aanbevelingen Kinderrechtencomité 2015. Als we daar aan toekomen tenminste, maar dan is het in ieder geval benoemd.

De onderwerpen waar we de vorige keer niet verder aan toe kwamen zijn:

- › Het strafproces
- › Rol ouders, raadsman, slachtoffer
- › De kenmerken van het jeugdstrafproces
- › Het adolescentenstrafprocesrecht

Hoofdpijn is dat de jeugdige moet verschijnen. Daar komt naar boven: het opvoedende karakter van het jeugdstrafprocesrecht.(495a-1 Sv) Anders volgt er een bevel medebrenging, 495a-2,3 maar dat geldt niet als het kind inmiddels 18 geworden (495a-4). Dat kan gebeuren omdat er soms wel een lange tijd tussen kan zitten voordat de dagvaarding binnen komt. Bijvoorbeeld als het kind 17 is dan vervolgens 18 is geworden.

Ouders zijn ook verplicht te komen (496 en 496a). Beide ouders! Maar alleen zolang het kind dus nog geen 18 is. (488-3). Zij mogen tijdens de zitting ‘meepraten’(496-2).

De zitting is besloten (495b Sv),

Dat is ook de hoofdregel! Gesloten deuren (488 jo 495b-1), dus een uitzondering op art 6 EVRM, en dat is ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de jeugdige, zijn privacy dus. Maar er kunnen uitzonderingen op worden gemaakt, want andere (maatschappelijk) belangen kunnen zwaarder wegen.(495b-2) Wanneer er niet achter gesloten deuren wordt behandeld en dit zou wel moeten dan wordt er niet per se met nietigheid van het onderzoek bedreigd. In jeugdstrafprocesrecht mag niet alles achter gesloten deuren! De uitspraak! Die moet met open deuren. Uitspraak is altijd openbaar! Dat is voor de controle op de rechtspraak. Maar in de praktijk gaan ze vaak direct over op de uitspraak, dus het is toch een beetje een uitspraak achter gesloten deuren.

Even oefenen! Dan is mijn vraag aan jullie: ook gesloten deuren bij toepassing 77c? (jeugdrecht van toepassing op 18 t/m 22 jarigen) NEE! Geen gesloten deuren bij volwassenen, want 77c ziet alleen op de toepassing van de straf, maar in beginsel het volwassenstrafprocesrecht en volwassenstrafrecht. Maar door toepassing van 77c kan er een jeugdstraf worden opgelegd.

Is het slachtoffer op de zitting?

Ja, zie 495b jo 51a en 51f Sv, eventueel vertegenwoordigd door zijn advocaat (51c-2, 3 Sv). Ook de benadeelde partij wordt toegelaten om een vordering in te dienen. Als de vordering wordt ingediend tegen een jeugdige die nog geen 14 was ten tijde van het delict, dan kan die civiele vordering bij de strafzitting ingediend worden tegen de ouders of de voogd. Als het wordt toegewezen dan wijst zij de vordering toe ten laste van de ouders of de voogd en veroordeelt zij hen de schade te vergoeden’ (art.

361-5 Sv). Ouders/voogd kunnen in beroep bij gerechtshof indien zij verweer hebben gevoerd en door procespartijen geen appel is ingesteld (art. 421-5 Sv).

Ouders kunnen ook worden betrokken met het oog op hulp bij tenuitvoerlegging Halt. Ze kunnen hun kind bezoeken en aanwezig zijn bij verhoren als er voorlopige hechtenis wordt toegepast. Ook bij de in verzekeringstelling en aanhouding, dat is immer vrijheidsbenemend. En ze zijn ook de informanten van de rechter; informanten bij het strafproces: door medewerking aan rapportage RvdK (via 491 Sv) verplichte verschijning (496 jo 496a). Maar alleen indien verdachte jonger is dan 18 tijdens de zitting (488aSv). In de praktijk geven ouders vaak wel aan dat het goed gaat met hun kind.

De rol van de raadsman.

De raadsman wordt toegevoegd vanaf de aanhouding, voor consultatie- en verhoorbijstand (piket). In ieder geval consultatiebijstand en op verzoek ook verhoor bijstand. Een raadsman wordt ook altijd toegevoegd wanneer er sprake is van vervolging d.m.v. strafbeschikking taakstraf van 32 uur of meer, (491-2 Sv.) met dat limiet kun je heel erg spelen. Stel je legt maar 30 uur op dan is er dus geen verplichte vermelding van het recht van een raadsman. Datzelfde geldt over de vervolging d.m.v. strafbeschikking geldboete van € 200 of meer, (491-2 Sv.) boven deze grenzen wordt een raadsman toegevoegd. In het geval van vervolging voor de kinderrechter, (491-1 Sv). Niet bij vervolging voor de kantonrechter ! (leerplichtzaken zij overtredingen, komen bij de kantonrechter en dan komen ouders vaak en ook vaak zonder advocaat. Dat kan een taakstraf opleveren maar dat levert ook een verplichte DNA afname op. Dus het is best wel ingrijpend want je hebt niet automatisch een advocaat. Behalve als die leerplicht zaak is gecombineerd met een misdrijf en je wel weer voor kinderrechter moet verschijnen; dan heb je wel een advocaat. Maar kom je alleen voor dat schoolverzuim, dan krijg je niet vanzelfsprekend een advocaat.

Je krijgt dus een raadsman voor de kinderrechter maar niet voor de kantonrechter. En in de fase van tenuitvoerlegging zijn er ook momenten dat je voor de kinderrechter moet komen bijvoorbeeld als de Pij maatregel wordt verlengd(77u Sr). Of als de ten uitvoerlegging wordt gevorderd van een voorwaardelijke sanctie (77ee). Vroeger kreeg je hier ook een raadsman voor als je dit nodig had. Maar nu dus niet meer. Dit geldt per 1 maart 2017.¹ Dat is best link. Want dergelijke belangrijke beslissingen worden dus genomen zonder toegevoegde advocaat.

De uitspraak is openbaar

Je hebt 14 dagen na de uitspraak de mogelijkheid voor hoger beroep (408 Sv). De jeugdige c.q. zijn advocaat heeft ook het recht om afstand van dat recht te doen (453 Sv). Die bevoegdheid komt de raadsman alleen toe wanneer de jeugdige jonger is dan 16 jaar (503 Sv.) Als de jeugdige het daar niet mee eens in dan kan hij of zijn wettelijk vertegenwoordiger bezwaar indienen tegen de uitoefening van die uitoefening van die bevoegdheid door de raadsman (503-2 Sv).

Het adolescententraject: artikel 63 lid 5 Sv

Voor 18, 19 , 20, 21 en 22 jarigen ('adolescenten') is behalve jeugdstrafrecht (77c) ook adolescententraject mogelijk. Dat betekent niet dat het jeugdstrafprocesrecht wordt toegepast. Al staat een deel van het traject in Sv. Zie bijvoorbeeld art. 63-5 Sv: de OvJ kan een traject in gang zetten, en ook art. 63-6 Sv: OvJ vraagt een rapport aan bij de reclassering. Die reclassering vraagt informatie aan bij de RvdK. De RC moet dus laten blijken dat hij een vordering zal doen met toepassing van 77c. En als hij dat doet dan is art. 493 van toepassing en dat verwijst naar art. 27 Besluit ten uitvoerlegging jeugdstrafrecht 1994. Dit besluit staat op nestor en mag je meenemen naar het tentamen. Daar staan al

---

¹ Art. 489-2 oud, art. 489-491 zijn in 2017 'geherstructureerd' zie K 34159

die voorwaarden in die bij schorsing van de voorlopige hechtenis kunnen worden aangeboord. Dat betekent ook dat de RC schorsing *moet* overwegen, dat is een verplichting. En hij moet dus kijken naar welke voorwaarden kunnen worden gesteld. Als er geschorst wordt dan komt hij niet in de JJI en anders indien er geen schorsing is, komt de adolescent in een JJI (art. 8-1a BJJ). Dus ook de tot 22 jarige komt dan in een Justitiële jeugdinstelling.

Het andere deel van dit traject (dat is bij de inbewaringstelling zo bepaald) is dat hij vervolgens een oproep krijgt om op de zitting te verschijnen middels een dagvaarding, dat is verplicht zie de artikelen 260 en 278-2 Sv de aangeven dat deze verdachte op zitting komt, waarna de toepassing van art.77c wordt gevorderd. Maar de rechter beslist, de gewone rechter is bevoegd en past 77a jo 77g-77h toe! Dus het OM kan van alles aandragen maar de rechter beslist.

Even samengevat voor het Adolescentenstraf- en strafprocesrecht

- } Je bent verplicht te verschijnen (art 278-2 jo 495a, 2 en 3; art. 495a-4 is n.v.t.)
- } De dagvaarding vermeldt deze verplichte aanwezigheid, (260-6 Sv)
- } De zitting is zoals voor volwassenen in beginsel openbaar, (269 Sv)

Conclusies: daarin de OvJ de allerbelangrijkste persoon. De OvJ (c.q. advies reclassering) is de spil, bij hem begint het, hij neemt initiatief. Maar de (gewone) rechter beslist over het wel of niet toepassen 77c Sr. En de zitting is dus gewoon openbaar.

Verjaringstermijnen

Is een dingetje in het jeugdstrafrecht. (70 Sr jo 77d) Niet een onbelangrijke dingetje want het is ook iets wat recentelijke aan verandering onderhevig geweest en of het een rol speelt bij de wel of niet ontvankelijkheid van het OM.) Even een overzichtje gegeven zodat het enigszins wat duidelijker wordt en dat jullie het begrijpen. Dat dit zeker niet uit je hoofd leren, want het staat in je wetboek, maar het is zeker wel van belang! De verjaringstermijnen worden gehalveerd voor jeugdigen:

- } 3 jaar voor overtredingen (verjaringstermijn blijft 3 jaar)
- } 6 jaar voor misdrijven waarop max 3 jaar (verjaringstermijn wordt 3)
- } 12 jaar als max meer dan 3 jaar (verjaringstermijn wordt 6 jaar)
- } 20 jaar als 8 jaar of meer (verjaringstermijn wordt 10 jr.)
- } Geen verjaring als er op het feit 12 jaar of meer staat en voor bepaalde zedendelicten (70-2): (verjaringstermijn wordt 20 jr. i.p.v. helemaal niet., 77d-3)

Op deze hoofdregel van de helft bestaat alweer een uitzondering. Die staat in art. 77d. Dat zijn delicten van 16+ tegen -18. Dat is art. 240b Sr. (pornografie) 247 en 250 (ontucht) en daar valt dan bijvoorbeeld onder; Ontucht; zoenen, tongzoenen etc. of mensenhandel. Je ziet dat verjaringstermijnen heel er lang zijn en vooral dat zedendelicten heel erg zijn uitgezonderd van kortere termijnen. Maar dat betekent dus ook dat als een 16 jarig iets doet met een 15 jarige wat seks betreft, waarbij de 15 jarige er niet van is gediend, de verjaringstermijn geldt van 20 jaar. Als je er goed in verdiept zie je in art. 77d hele lange termijnen. Daarbij geldt ook nog eens dat die verjaringstermijn pas begint te lopen als het slachtoffer 18 wordt. En dat er een stuitingsregeling geldt, die maakt dat de maximumtermijn ook nog eens verdubbeld kan worden. Dus 77d geeft dus weliswaar iets van bescherming maar wel heel weinig tegen vervolging met hele lange termijnen.

5 kenmerken Jeugdstraf(proces)recht

- } de sancties staan in het teken van opvoeding
- } erkenning rol ouders in het proces
- } erkenning noodzaak rechtshulp (gegarandeerd) niet in alle gevallen dus, zoals we net zagen.

- } erkenning noodzaak privacy (gesloten deuren)
- } erkenning als specialisme (Kinderrechter)
- } Het is in feite gewoon strafrecht, maar dan een maatje kleiner!

IVRK

Dan komen bij het IVRK. De art. 1, 3, 6, 12, 37 en 40 IVRK staan hieronder even kort samengevat.

- } **Art. 1:** iedereen < 18 is een 'kind', tenzij rechtens eerder meerderjarig (art. 1:253ha BW). In het recht is iemand meerderjarig als de kantonrechter dat bepaald.
- } **Art. 3-1:** het belang van het kind staat altijd voorop bij alle hen betreffende overheidsmaatregelen; bv:
  - o strafrechtelijke en vreemdelingenrechtelijke maatregelen (uitgewerkt in een General Comment (GC no 14 (2013)) dit zijn misschien ook wel de zaken over een recent onderwerp waar de Kinderombudsman mee in het nieuws was. Die kinderen die slachtoffer zijn van de bevingen in Groningen en die geconfronteerd worden met bijv. het neerhalen van hun huis bijvoorbeeld, of inspecties. Dat zijn immers overheidsmaatregelen. Dan moeten de belangen van het kind ook voorop staan.
- } **Art. 6-2:** waarborging 'in ruimst mogelijke mate' van de mogelijkheid van overleven en ontwikkeling;
- } **Art. 12:** eerbiediging van de mening van het kind, recht om gehoord te worden in elke gerechtelijke en bestuurlijke procedure.
- } **Art. 37:** waarborgen bij vrijheidsontneming en **art. 40:** waarborgen bij toepassing van strafvervolging. Deze vallen bijna geheel ineen met art. 5 en 6 van het EVRM.

Art. 37: vrijheidsontneming

verbod inhumane behandeling en eveneens mag er geen levenslange straf op worden gelegd, (37 sub a). Dat staat in ons wetboek in 77b Sr. Vrijheidsontneming (ook aanhouding) mag pas als laatste middel, In beginsel ga je het kind niet opsluiten. Moet het kind dan toch worden opgesloten dan van zo kortmogelijke duur (37 sub b). Het kind moet ook altijd recht houden op contact met zijn familie, tenzij... het moet wel mogelijk zijn.(37 sub c) Er is verplichte juridische bijstand (! Hoe zit dat dan bij die leerplicht zaak? Daar is er geen verplichte bijstand!) (37 sub d). Een kind moet gescheiden van volwassenen worden opgesloten (37 sub c). Nederland maakt hierbij een voorbehoud! Art. 37 sub c is dus in zoverre niet van toepassing omdat het hier niet past. Waarom? Met het oog op 77b! Wij willen gevangenisstraffen opleggen aan 16 en 17 jarigen en ook TBS, en omdat we dat willen kunnen en niet aparte jeugdinstellingen willen maken, jeugdgevangenissen en jeugd TBS klinieken, maar gewoon onze bestaande gevangenissen willen gebruiken en de gewone TBS klinieken, is dit voorbehoud gemaakt. Zodat die jeugd dus in een gewone gevangenis en een gewone TBS kliniek kan worden geplaatst. Dit is de originele tekst: *'aangezien de tenuitvoerlegging in deze gevallen (art. 77b) ook zal plaatsvinden in het circuit voor volwassenen, kan van het opleggen van een sanctie uit het gewone strafrecht de samenplaatsing van jeugdigen met volwassenen het gevolg zijn. ...zodat bij dat onderdeel van artikel 37 een voorbehoud is gemaakt'*. Het hoeft natuurlijk niet een gevolg te zijn als je aparte instellingen maakt. Maar dit is een logisch gevolg van onze regering, en daarom is dat voorbehoud gemaakt. Het heeft dus een kostenbesparende grondslag, dit voorbehoud en er is nog weer over gediscussieerd in aanloop naar het adolescentenstrafrecht of het veranderd moet worden. Maar dat is niet gebeurd en dus vindt vermenging plaats van jeugd en oudere volwassenen.

Art. 40: Kind en strafvervolging

De rechten van kinderen die worden verdacht van, vervolgd of veroordeeld wegens een strafbaar feit moeten worden erkend door een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan gevoel van waardigheid, en eigenwaarde, die eerbied voor de rechten van de mens vergroot, op herintegratie is gericht en op aanvaarding door het kind van zijn opbouwende rol in de samenleving. Dus je moet het kind helpen zich te ontwikkelen. Dat is het idee van het strafproces. Dit is opvoeden van het kind tot een rechtsburger door het goede voorbeeld te geven. Het betekent, (in vergelijking met art. 6 EVRM) ook dat Art. 40 lid 2 ziet op onverwijld mededeling beschuldiging, evt. ‘door tussenkomst ouder/voogd’, met juridische bijstand t.b.v. verdediging. Met volledige eerbiediging van zijn of haar privéleven (lijkt op art. 8EVRM) en een berechting zonder vertraging, en met bijstand raadsman.

Art. 40 lid 3: verplichting om te zoeken naar alternatieven voor gerechtelijke afdoening, mits grondrechten worden geëerbiedigd. Welke alternatieven kennen wij eigenlijk voor gerechtelijke afdoening? Halt en de strafbeschikking. Dat is weliswaar een veroordeling maar je hoeft niet bij de rechter te verschijnen. Dus een buitengerechtelijke afdoening. En (Art. 40 lid4) je bent verplicht om te zoeken naar alternatieven voor institutionele zorg (opsluiting); waaronder programma’s van onderwijs en beroepsopleiding, dus bejegening vanuit zorg voor het kind, en in verhouding tot het delict. Daar kennen wij in Nederland de GBM voor. Dat is in beginsel geen opsluiting maar het aanbieden van programma’s met als je het niet wilt volgen de voorwaarde van Jeugd detentie. Ander voorbeeld (in de voorlopige hechtenis fase) is de Schorsing. De verplichte overweging om te schorsen!

Over het IVRK is nog veel meer te vertellen maar we moeten het tot hetgeen benoemd is, beperken. Samengevat is het doel van het IVRK dat strafrechtelijk ingrijpen geen negatief effect mag hebben op de ontwikkeling van het kind. Dat is eigenlijk de kern van deze regels. Met respect voor het kind, als een spiegel, als leerervaring.

HR en IVRK

Uitbreiding bijstand op politiebureau (Salduz), werd door HR gebaseerd op EHRM en niet op IVRK. De HR heeft uitspraak gedaan dat ook de jeugdige die is aangehouden en op het politiebureau zit ook recht heeft op een vertrouwenspersoon. De HR verwees daar niet voor naar het IVRK maar naar het EVRM! De HR blijkt in zijn recht maar steeds terug te vallen op het EVRM en niet op het IVRK. De HR zei dat schending redelijke termijn (16 mnd.) geen reden is voor niet-ontvankelijkheid OM. En verwezen werd naar het EVRM en het BUPO verdrag maar niet het IVRK. De HR hanteert 16 maanden, de doorlooptijd van een zaak. In de richtlijn staat 180 dagen en dus 6 maanden. Maar de HR hanteert die veel langere termijn van 16 maanden. 16 maanden is natuurlijk heel erg lang en sluit ook niet aan bij het IVRK. De HR maakt ook geen generieke uitzondering (op basis leeftijd) van toepassing Wet DNA veroordeelden, ‘gelet op doel van de wetgever’. Als je het dan hebt over een generieke uitzondering dan zou dat mogelijk zijn bij bijvoorbeeld het opleggen van een taakstraf. Maar dat gebeurt niet. Dat lijkt op gespannen voet te staan met bijv. artikel 6 IVRK (waarborging in ruimst mogelijke mate van ontwikkeling van het kind) en 15 sept 2016 (dat er veel tijd verlopen is tussen vonnis en afname doet niet ter zake).

Dus de conclusie is: de HR houdt het bij EVRM en BUPO en ziet IVRK en GC’s nog niet als extra beschermende verplichtingen.

Lagere rechtspraak geringe feiten

De lagere rechters zien meer ruimte om rekening te houden met leeftijd. Bijvoorbeeld bij de ‘undue delay en ontvankelijkheid van het OM’. De Rb A’dam op 20-9-2012, en idem op 7-10-2013 probeert het opnieuw. Er was namelijk meer dan 2 jaar verloop tussen de aanhouding en de dagvaarding. Dus: ‘OM niet-ontvankelijk als na aanhouding meer dan 2 jaar wordt gewacht met dagvaarden.’ Maar **HR 8 sept 2015 NJ 2016/40 met noot Mevis (dadenloosheid OM)** gaat daar niet in mee. Zij voert daarvoor

aan dat er gelet moet worden op onder meer ‘het belang van slachtoffers’ en mogelijkheid van strafvermindering, 9a Sr of 36 Sv. Mevis uit kritiek op HR, omdat die te weinig naar het veld luistert en moedigt lagere rechter aan door te gaan, want: ‘zolang rechtspraak tot nadenken aanzet, is er nog geen sprake van een ongehoorzame rechter’.

Verder is de lagere rechtspraak van mening dat het OM niet ontvankelijk is als er sprake is van een gering feit. In een voorbeeld van een uitspraak van de Rechtbank Roermond was het OM niet-ontvankelijk wegens ernstige schending beginselen goede procesorde nu het hier betreft een 13-jarige die terecht moet staan wegens ‘het elkaar laten tongzoenen van kleuters op schoolplein (248bis).² Het kon eventueel ook worden opgelost met een gesprek.

Een andere zaak³ waarin de rechtbank zich af vroeg hoe het OM in zijn hoofd kon halen te vervolgen betrof een 14-jarige die zich verzette tegen aanhouding (184 Sr), op school, in bijzijn leraren en medeleerlingen in de hal van de school, wegens verdenking van diefstal van een telefoon. Daarbij werd gebruik gemaakt van een nek klem, arm klem en handboeien. Het OM was niet-ontvankelijk wegens ‘grove veronachtzaming belangen minderjarige door de politie, schending 40 IVRK (erkenning rechten van kind als verdachte).

Lagere rechtspraak en opslag DNA jeugdige

In dit voorbeeld werd een 12-jarige veroordeeld⁴ wegens beroving (mobiele telefoon). De verdachte was inmiddels 15 jr. en niet meer met justitie in aanraking gekomen. De Rechtbank oordeelde: “een eenmalig incident, bezien tegen de achtergrond van de levensfase waarin de veroordeelde verkeerde en met name de moeilijke periode die hij doormaakte .... Het recidiverisico wordt zeer klein geacht.”

Gelet op artikel 8 EVRM acht de rechtbank een langdurige inbreuk op de lichamelijke integriteit van de veroordeelde ‘disproportioneel’. In art. 7 Wet DNA-veroordeelden heeft een bezwaarprocedure.

Lagere rechtspraak is kritisch op 77b Sr

Bijvoorbeeld in de zaak van de uitlokking Facebook-moord, de rechter past geen 77b toe ook al vordert het OM die veroordeling wel, omdat minderjarigen niet zijn uitontwikkeld. ‘omdat minderjarigen niet zijn uitontwikkeld en de nadruk minder moet liggen op vergelding maar op pedagogisch karakter van de sanctie’ En dat is ook zo! Daarom is het zo waardevol dat het ook in dit arrest staat. Hij legt 24 maanden en PIJ op aan 16 en 17-jarige en wijst toepassing 77b af. Het was desondanks wel een hele ernstige zaak. 77b is uitgebreid; alle die de redenen kunnen los van elkaar worden toegepast om 77 toe te passen: persoonlijkheid van de dader, de omstandigheden en de ernst. Pas als 1 van de drie aan de orde is kan de rechter dat toepassen. En deze rechter zegt: het is nog geen uitontwikkeld kind. Maar dat geldt natuurlijk voor elke 16 jarige! Bij deze uitspraak passen de volgende artikelen van het IVRK weer heel goed:

- } Art. 3 IVRK (belang kind staat voorop bij bepalen straf),
- } Art. 37b IVRK (opsluiting als laatste middel en zo kort mogelijk)
- } Art. 37c IVRK (niet samen plaatsen met volwassenen)

Lagere rechtspraak en 77ma Sr

De lagere rechtspraak is dus ook heel kritisch op 77ma Sr. Dat artikel is een strafminimum voor de rechter. Taakstraf voor bepaalde delicten mag alleen in combinatie met PIJ of Jeugd detentie.(art. 77ma). Het zogenaamde verbod kale taakstraf. Dan zegt de rechter: ‘Deze inperking kan in voorkomende gevallen strijd opleveren met de doelstelling van het jeugdstrafrecht als ook met de

---

² art. 3 en 40 IVRK; Rb Roermond 16-2-2009

³Hof A’dam 19 april 2012

⁴ Rb Rotterdam 15 okt 2013

artikelen 37 lid 1 onder b en 40 leden 1 en 4 IVRK.’ [...] ‘In alle gevallen waarin onder toepassing van artikel 77ma WvSr naast een taakstraf tevens het opleggen van jeugddetentie wordt gevorderd, dient dan ook zeer kritisch gekeken te worden of aan de voorwaarden van dit artikel is voldaan én of toepassing geen strijd oplevert met internationale verdragsbepalingen.’ En daarom zegt de rechtbank Amsterdam: ‘Onder een “ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit” (77ma- 1a) dient niet worden verstaan de eventuele psychische gevolgen die het strafbare feit voor het slachtoffer heeft gehad.’ De rechtbank geeft hiermee een ‘enge uitleg’ aan het begrip ernstige inbreuk op lichamelijke integriteit. Het is een zeer vergaande uitspraak. Je moet het fysiek uitleggen en niet psychisch. De rechter probeert hier zich onder de wet uit te wringen. Een vorm van escapisme door heel kritisch te kijken.

Lagere rechtspraak en VOG

Hier bestaat ook lagere rechtspraak over, het VOG. Daar hebben we het al eerder over gehad. Een geval dat ging om een 14- of 15-jarige pleegt ontucht door ‘betasting’ (art. 246 Sr) van een minderjarig meisje. Maar de Rechtbank ziet het als: ‘seksueel experimenteergedrag’. En gaf aan: ‘De verdachte heeft direct na het delict zijn excuses aan de ouders van het meisje aangeboden en heeft zich vrijwillig aangemeld bij De Waag voor een behandeling. Het Hof Den Haag 21 juni 2011 past artikel 9a Sr toe en overweegt ‘dat het arrest kan worden getoond bij weigering VOG’ omdat een weigering inbreuk zou maken op zijn rechten ex art. 8 EVRM en art. 3 IVRK. Art. 9a is wel een veroordeling, maar zonder opleggen van een straf. Hij komt dus ook in de documentatie in het geval van de aanvraag van een VOG, het is immers een zedendelict. Maar de jongere kan met het arrest zelf naar het loket voor de VOG om alsnog te verzoeken om een VOG. Andere ‘oplossing’: uitleg van het begrip ‘ontucht’ in de strafwet. Maar wanneer is daar dan sprake van in de zin van art. 246 Sr. Een paar voorbeelden dan: Het lijkt wel: hoe ernstiger de gevolgen van veroordeling..

hoe strenger de uitleg van de wet ... bv ‘ontucht’ in art. 246 Sr

Kun je indien er sprake is van een gering leeftijdsverschil tussen de minderjarigen is dat ontucht? misschien hielden ze van elkaar en hadden ze een relatie. Misschien zijn de ouders er achter gekomen, is dat dan ontucht? HR 24 juni 1997, NJ 1997, 676: ‘dat hoeft niet per se’

- } Criteria kunnen zijn:
- } gering leeftijdsverschil
- } affectieve relatie
- } niet ‘tegen de zin’ of ‘ondergeschikte’

Twee voorbeelden:

Geen ontucht: Hof Den Haag 21 nov 2007 een affectieve relatie tussen een 17 en een 14 jarige: ‘terecht sepot’)

Wel ontucht: Rb MNE 18 juni 2013 seksueel gedrag tussen een 18 jarige en een 13 jarige, ook al is hij verstandelijk gehandicapt. Een te groot leeftijdsverschil maar wel is 77c toegepast.

Dit is in grote lijnen hoe de rechter (naar aanleiding van 77ma) omgaat met zaken waarvan hij vindt dat ze niet heel ernstig zijn.

Strafrechtelijke opsluiting jeugdigen

De justitiële jeugdinrichtingen. Vroeger zat straf- en civiel bij elkaar. Daar is heel veel kritiek op geweest. Alles zat bij elkaar en ook alle leeftijden. Zodra je jeugdigen met of zonder stoornis bij elkaar zet dan worden dat ook praktisch gezien lastige groepen om mee om te gaan.

- } Voorlopige Hechtenis (maatregel) in JJI (8-1a BJJ) en overall elders (art. 493Sv)
- } Jeugddetentie (straf) in JJI (art. 8-1b BJJ)
- } Pij (maatregel) in JJI (8-1e BJJ)

↳ Vervangende jeugddetentie (bij straf én maatregel) in JJI

Dus bij elkaar in JJI: ongeacht straf/maatregel en ongeacht leeftijd 12-14-jaringen worden wel ‘zoveel mogelijk gescheiden van ouderen’. Maar hoe dat is niet helemaal duidelijk. De selectie ligt in handen van de Justitiële Inrichting, de rechter kan alleen adviseren omtrent plaatsing (77v). Je komt alleen als volwassene (adolescenten) in aanmerking voor een ‘gevangenisstraf’ en ‘tbs’ in inrichtingen voor volwassenen, tenzij de rechter of de minister dus anders bepaalt (zie 8-1h BJJI). De raad adviseert hierover als er toepassing van 77c wordt gevraagd.

Tenuitvoerlegging voorlopige hechtenis

De voorlopige hechtenis. Even weer vanaf het begin:

> die vangt aan bij de inbewaringstelling. En dan is het cruciale moment voor de adolescenten (jeugdigen worden in beginsel geschorst of anders in een Jeugdinrichting geplaatst) die kunnen in het adolescententraject komen opdat de Raad dat adviseert en de OvJ vordert ook plaatsing in de JJI omdat er toepassing van 77c wordt gevraagd. Maar eerst zitten ze dus op het politiebureau. Dan zegt de BJJI dat 12-16-jarigen: max 3 dagen (art. 15 BJJI) in een Justitiële jeugdinrichting mogen zitten. Dat is eigenlijk ook te lang, want ze hebben al in verzekeringstelling gezeten (mag 6 dagen) en dan komen er nog 3 dagen bij! Een maatregel uit nood geboren maar die hoeft er wellicht niet meer te zijn. Voor 16 en 17 jaar: max 10 dagen (art. 15 BJJI). Dus die 10 dagen komen nog bovenop die 6 dagen. En ook 18-23-jaringen in JJI? Ja, in het eerste jaar Adolescenten-Sr (2014/2015) zijn 252 adolescenten de JJI ingestroomd wegens voornemen tot toepassing 77c.

Nachtdetentie

Nachtdetentie is in de wet geregeld (493-3 Sv), vroeger was het een voorwaarde bij een schorsing van de VH, nu is het onvoorwaardelijk. Je hoeft alleen maar s ’nachts binnen te zijn, overdag mag je naar school of naar je werk. En dat is van belang voor de aftrekbaarheid (art. 27 Sv) want als het voorlopige hechtenis is dan kan het dus van de straf worden afgetrokken. Het wordt verrekend met de eventueel op te leggen straf. Er gelden wel een paar voorwaarden voor.

- ↳ De jongere moet beschikken over een “zinnvolle, gestructureerde dagbesteding” (school, werk of een instelling voor dagbehandeling eventueel in combinatie).
- ↳ “binnen een redelijke termijn te bereiken” (in verband met dagelijks vervoer).
- ↳ Hij moet een contract ondertekenen waarin hij zich akkoord verklaart met de voorwaarden!

In een van de oefenvragen staat of de raadsman ook akkoord kan gaan voor de verdachte. Omdat de raadsman immers bevoegdheden heeft als de verdachte onder de 16 is. Maar dat is hier niet het geval. De jongere moet zelf instemming geven. dat is de basis waarop die hele regeling kan worden toegepast. Dus art. 503 kan dit niet overrulen.

Dan blijkt uit de praktijk dat het leven in twee werelden, de vrije en de gesloten, niet eenvoudig is. Jeugdigen die wel naar buiten mogen zijn vaak buitenbeentjes. Dat is moeilijk voor hen, om een positie te krijgen. Ook de GBM kent programma’s met nachtdetentie, (art. 77w lid 4 Sr)

Verloop jeugddetentie (straf), 77i

Hoe gaat die jeugddetentie dan verder? Uiteindelijk gaat de voorlopige Hechtenis over in jeugddetentie of in een PIJ-Maatregel (of niet). Wat gebeurt er dan in die Justitiële jeugdinrichting? Het pedagogische karakter blijkt uit verschillende wettelijke regelingen die eigenlijk niet meer worden toegepast. De kinderrechter kan de plaatsing adviseren(77v), maar dat gebeurt amper. Ook kan hij de jeugdige voorwaardelijk in vrijheid stellen (77j lid 4) maar dat gebeurt ook nog amper. Wat dan wel?

In plaats daarvan wordt het STP (Scholings- en Trainings- Programma) gebruikt (art. 3 BJJJ), zoals een ‘penitentiaal programma’ voor volwassenen, (2-1 BJJJ/ 2 RJJI,). Het is een manier van tenuitvoerlegging.

Het regiem van de justitiële jeugdinrichting is dat je verplicht onderwijs volgt (art. 52 BJJJ) en dat programma heet You Turn (zie Nestor).

Verloop PIJ

Dan komen we nu aan bij de PIJ. De PIJ verloopt bijna hetzelfde als jeugddetentie. Je zit ook in dezelfde inrichting, je moet ook gewoon naar school. Maar nu staat de maximale duur niet vast (tenzij geen geweldsdelict, 77t lid 3) en hij kan altijd verlengd worden. De PIJ kan zelfs overgaan in een TBS. Je hebt bij de PIJ altijd een voorwaardelijke beëindiging, net als bij de TBS en vóór aanvang van die voorwaardelijke beëindiging kan 3, 6, of 12 maanden STP worden toegestaan, afhankelijk van de duur van de PIJ (art. 5 RJJI). Pij is dus een maatregel, je wordt opgesloten en veilig weggeborgen, maar er zitten een heleboel regelingen onder die er voor zorgen dat je geleidelijk terug kan in de samenleving. Een aantal maanden oefenen. Voorafgaand aan STP is het ook mogelijk dat er verlof wordt verleend. Dus dat je buiten die inrichting bent. Dat is bij de TBS net zo. De TBS in het klein zeg maar. Hierin deze regeling: verlof en STP jeugdigen 1 juli 2014, is het helemaal uitgewerkt.

Verlof en STP is alleen mogelijk met machtiging minister op basis van goedgekeurd plan (volgens de Verlofregeling TBS).

Einde PIJ

Zie de artikelen 77t, 77ta en 77tb. Maar onthoud gewoon dat eerst een voorwaardelijke beëindiging moet zijn voordat de PIJ eindigt. In geval van verlenging PIJ: steeds voorwaardelijke beëindiging 1 jaar voor maximale termijn PIJ (77t-2). Dat is 1 jaar voor de termijn van 3 jaar of een jaar voor de termijn waarmee rechter heeft verlengd en in elk geval 1 jaar voor 7 jaar. En na 1 jaar voorwaardelijke beëindiging, volgt onvoorwaardelijke beëindiging (77ta-3), tenzij de voorwaarde wordt beëindigd en de PIJ wordt verlengd. De Pij kan zelfs overgaan in TBS als een grote kans bestaat op recidive(77tc) en er moet een groot gevaar bestaan voor de samenleving.

Tenuitvoerlegging GBM

De GBM is dus niet een opsluiting. Dat is een ambulante behandeling. Maar die kan worden vervangen voor jeugddetentie. En dat is wel opsluiting in een jeugdinrichting. De GBM is intensieve begeleiding door ambulante behandeling. Minimaal 6 maanden, max 1 jaar, en 1 x met zelfde termijn verlengbaar (appel 502-2).

Voorwaarden voor oplegging GBM: ernst misdrijf of recidive gevaar (77w). Echter het gevaarscriterium zoals in 77s ontbreekt. De wijze van tenuitvoerlegging kan nog wel zo zijn dat er elektronisch toezicht wordt gelast. Die staat ook bij de voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling. En nachtdetentie is mogelijk op basis van de GBM. (77w-4,5). Verder is er opsluiting mogelijk maar alleen in het geval van een Time-out (77wc lid6) of in geval van tenuitvoerlegging van de opgelegde vervangende jeugddetentie ter afdwingbaarheid medewerking van de jeugdige. (art. 77wc-lid 1; bezwaar 77 wc lid 4). > GBM benadert de onvoorwaardelijke jeugddetentie in de vorm van STP. Dus wat je ziet wat er gebeurd is dat je in het geval van opsluiting toch in de Justitiële jeugdinrichting terecht komt. Verschillende categorieën komen vaak in dezelfde programma’s terecht. Daarom is het zo moeilijk om die verschillende sancties te onderscheiden.

VRAAG: Welk principieel verschil met jeugddetentie blijft er over?

ANTWOORD: maatregel van GBM en jeugddetentie.

De maatregel van GBM kan worden verlengd. De straf niet.

De maatregel is bestemd om te helpen met re-integreren, de straf is (ook al is het een jeugdsanctie) bedoeld om te straffen.

De straf is bepalend, de maatregel vaak niet. De vrijheidsbenemende maatregelen zijn niet bepaald. De pij kan immers worden verlengd en de GBM ook. Niet oneindig, maar je weet van te voren niet precies waar je aan toe bent. Dat is een heel groot principieel verschil!

Zwaardere sancties onderling vergeleken:

GBM en voorwaardelijke jeugddetentie met bijzondere voorwaarden. In dit voorbeeld het eerder genoemde: Billenknipperarrest⁵. Het ging hier om een jongen op een fiets, die 5 meisjes in de billen knijpt. De jongen werd veroordeeld tot deelname aan het volgen van een programma ‘Seks en Grenzen’. Dat bestond uit (600-800 uur in 2,5 jaar). Met daarbij een bepaalde sanctie. Welke sanctie kan de rechter dan kiezen?

- A. voorwaardelijke jeugddetentie met bijzondere voorwaarde:
volgen programma ‘Seks en grenzen’
- B. GBM met programma ‘Seks en grenzen’
- C. 12 dagen (gelijk aan voorarrest) plus leerstraf van 30 uur, zoals raadsman bepleit (vgl. Richtlijn en kader bij art. 246 Sr: eenmaal knijpen = 32 uur taakstraf)

De rechter koos in dit geval **A**: 3 maanden voorwaardelijke jeugddetentie opgelegd (dus naast die 12 dagen, dus eigenlijk 42 dagen waarvan 12 reeds waren ondergaan) (30 voorwaardelijk) met bijzondere voorwaarde deelname aan het programma ‘Seks en grenzen’, dus gedurende meer dan 2 jaar. Daarvan zei de HR dat daarvoor die voorwaardelijk jeugddetentie niet bedoeld is. Daarvoor is juist het GBM bedoeld: *Blijkens de [...] wetsgeschiedenis stond de wetgever bij de invoering van de gedragsmaatregel als bedoeld in art. 77w Sr voor ogen dat bij het bestaan van een dergelijke gedragsmaatregel, die slechts kan worden opgelegd indien de ernst van het begane misdrijf of de veelvuldigheid van de begane misdrijven of voorafgegane veroordelingen wegens misdrijf hiertoe aanleiding geven en die wordt opgelegd voor de duur van minimaal zes maanden en maximaal een jaar, de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit meebrengen dat het stellen van voorwaarden die langer duren dan zes maanden of bijzonder intensief van aard zijn bij voorkeur worden toegepast in het kader van deze maatregel in plaats van in het kader van de voorwaardelijke veroordeling.*

Conclusie

Voorwaardelijke jeugddetentie is in beginsel niet aangewezen voor lange intensieve gedragsbehandeling

Maar uit onderzoek blijkt dat de maatregel maar in 1% van de gevallen wordt gebruikt. De redenen hiervoor zijn dat de rechter vindt dat vervangende detentie te zwaar is, maar dit kan flexibel worden gehanteerd. Behandeling kan door middel van een bijzondere voorwaarde worden opgelegd. Maar de meeste jongeren zijn onvoldoende gemotiveerd waardoor een kwart van de GBM's mislukt.

Op de slides staan een aantal vragen die je maar eens bij langs moet lopen om te kijken welke maatregelen of straffen je zou toepassen.

Ter afsluiting: Veel succes gewenst met het tentamen!

---

⁵ HR 12 juli 2011, NJ 2011, 529 noot Mevis